

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-1-12>

Т. Г. Гарлицька

Криворізький державний педагогічний університет, м. Кривий Ріг, Україна

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4360-1282> – Т. Г. Гарлицька

maystruk@ukr.net

КЛЮЧОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті визначено основні підходи, спрямовані на формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови. З'ясовано, що зміна мети та методологічних засад сучасної мовної освіти призвела до виникнення культурно спрямованої парадигми, зорієнтованої на співвідношення мови, культури й соціуму, тому надзвичайно важливим аспектом є оновлення змісту та підходів до фахової підготовки майбутніх учителів англійської мови у закладах вищої освіти України.

Термін «підхід» витлумачено як методологічну категорію лінгводидактики, що позначає складне багатовимірне явище, системну сукупність якого становлять принципи, технології, методи, прийоми, засоби й форми навчання і яке характеризується концептуальністю, процесуальністю, системністю, керованістю і дієвістю.

З'ясовано, що універсальними підходами до навчання будь-якого предмета є особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний, студентоцентризований, етнопедагогічний і функціонально-стилістичний. Серед підходів до навчання іноземної мови виокремлено когнітивний, комунікативний, інноваційний, інтуїтивно-свідомий, прагматичний, лексичний, структурний і культурознавчі підходи. У результаті поєднання і системного впровадження означених підходів особистість як суб'єкт освітньої взаємодії здобуває необхідні компетентності, отримує діяльнісний досвід, набуває статусу вихованого, грамотного комуніканта, носія національно-мовних цінностей.

Зважаючи на особливості тематики нашого дослідження, апелюємо до таких підходів навчання англійської мови: особистісно орієнтованого, компетентнісного, комунікативно-діяльнісного, лексичного, інноваційного й культурознавчих (лінгвокраїнознавчий, лінгвокультурологічний, соціокультурний, міжкультурний, кроскультурний), оскільки саме вони сприяють ефективному формуванню міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

Доведено, що всі запропоновані підходи мають не лише сприяти кращому засвоєнню інформації іноземною мовою, але й допомогти суб'єктам навчання в орієнтуванні в полікультурному світі.

Ключові слова: підхід, міжкультурна компетентність, навчання іноземної мови, майбутні вчителі англійської мови.

T. S. Harlytska

Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine

KEY APPROACHES IN FORMING INTERCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE ENGLISH TEACHERS

Abstract. The article defines the basic approaches aimed at the formation of intercultural competence of future English teachers. It has been found that the change in the purpose and methodological foundations of modern language education has led to the emergence of a culturally oriented paradigm focused on the relationship between language, culture and society, so an extremely important aspect is the updating of the content and approaches to the professional training of future English teachers in higher education institutions of Ukraine.

The term “approach” is interpreted as a methodological category of linguodidactics, which denotes a complex multidimensional phenomenon, the systemic totality of which is made up of principles, technologies,

methods, techniques, means and forms of teaching and which is characterized by conceptuality, processuality, systematicness, controllability and effectiveness.

It has been found that universal approaches to teaching any subject are personality-oriented, competency-based, activity-based, student-centered, ethnopedagogical and functional-stylistic. Among the approaches to teaching a foreign language, cognitive, communicative, innovative, intuitive-conscious, pragmatic, lexical, structural and culturological approaches are distinguished. As a result of the combination and systematic implementation of these approaches, a person as a subject of educational interaction acquires the necessary competencies, gains activity experience, acquires the status of a well-mannered, competent communicator, bearer of national-language values.

Taking into account the peculiarities of the topic of our study, we appeal to the following approaches to teaching English: personality-oriented, competency-based, communicative-activity, lexical, innovative and culturological (linguo-country studies, linguoculturological, socio-cultural, intercultural, cross-cultural), since they contribute to the effective formation of intercultural competence of future English teachers.

It is proved that all the proposed approaches should not only contribute to better assimilation of information in a foreign language, but also help students to navigate in a multicultural world.

Key words: approach, intercultural competence, foreign language teaching, future English teachers.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві, яке динамічно розвивається, знання іноземних мов постає як необхідність у професійній діяльності. Завдяки глобалізації міжнародних контактів, інтегруванню України зі світовим співтовариством зростає важливість навчання іноземної мови як засобу міжкультурного та міжособистісного спілкування.

Зміна мети сучасної мовної освіти, її методологічних засад привела до виникнення культурно спрямованої парадигми, зорієнтованої передусім на виховання фахівця нового рівня – суб'єкта полікультурного суспільства, здатного вийти за межі рідної культури. На переконання З. Бакум, така позиція потребує досвіду позитивної культурної взаємодії, толерантного ставлення до представників інших культур, урахування розбіжностей у сприйнятті світу, умінь оперувати знаннями, інтерпретації фактів, подій, поведінки з позиції як своєї, так і чужої культури [2, с. 83].

Отже, нагальною є потреба в оновленні змісту та підходів до фахової підготовки майбутніх учителів англійської мови в ЗВО України, а також розроблення лінгводидактичних засад, спрямованих на формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти.

Аналіз останніх досліджень. Новітні підходи в навчанні іноземних мов є об'єктом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних лінгводидактів (О. Бігич, М. Кушніров, Д. Марєєв, С. Ніколаєва, Р. Нан, Д. Річардс, Г. Саріка, Т. Цепко). Більшість науковців наголошує на важливості кроскультурної лінгводидактики в освітньому просторі XXI ст. (З. Бакум, І. Дирда, В. Дороз, Ф. Кайалар, С. Костюк). Така позиція є цілком виправданою, оскільки міжкультурний і освітній обмін, укладання міжнародних угод, міжкультурне спілкування загалом актуалізують кроскультурність в освіті.

Мета статті полягає у визначенні основних підходів у формуванні міжкультурної компе-

тентності майбутніх учителів англійської мови. Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань: витлумачити термін «підхід»; охарактеризувати універсальні підходи й ті, які використовуються у процесі навчання англійської мови; проаналізувати підходи, які сприяють формуванню міжкультурної компетентності.

Виклад основного матеріалу. У парадигмі мовної освіти, як слушно зауважує Л. Артеменко, визначено важливу проблему модернізації механізму підготовки здобувачів – підвищення якості освіти, формування готовності випускників до успішної діяльності та життя в суспільстві. Розв'язання означених завдань реалізується через упровадження компетентісно зорієнтованої моделі навчання, мета якої – акцентувати на збільшенні особистісного досвіду здобувачів через формування компетентностей [1, с. 82]. У процесі дослідження лінгводидактичних засад формування міжкультурної компетентності філологів постає необхідність проведення аналізу підходів навчання англійської мови, визначення їхньої сутності та характерних ознак.

Термін «підхід» інтерпретують по-різному: сукупність поглядів та ідей, що реалізуються в теорії та практиці (О. Карпова); аспект, що відображає визначену модель або дослідницьку парадигму (М. Сельсе-Марсія); теорія або філософська ідея про те, як потрібно навчати мови (М. Тернер); комплекс кореляційних припущень щодо природи викладання та вивчення мови (Д. Річардс). Погоджуємося з позицією С. Омельчука, у розумінні якого «підхід» – це методологічна категорія лінгводидактики, що позначає складне багатовимірне явище, системну сукупність якого становлять принципи, технології, методи, прийоми, засоби й форми навчання і яке характеризується концептуальністю, процесуальністю, системністю, керованістю і дієвістю [5, с. 4].

Однак вітчизняні (Н. Бабич, З. Бакум, О. Бігич, Н. Голуб, В. Дороз, С. Караман, С. Ніколаєва, М. Пентилюк) і зарубіжні (М. Вебер, Н. Перера, Д. Річардс, Л. Салганік, Г. Саріка, Д. Стіві, Н. Херт) науковці пропонують інші підходи модернізації процесу навчання мови. Варто звернути увагу на істотні відмінності у класифікації підходів до навчання іноземних і рідної мов. Оскільки під час навчання рідної мови, коли суб'єкти вже володіють деяким мовним, мовленнєвим і культурологічним запасом знань, провідними вважають особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний, лінгвокультурологічний, етнопедагогічний, функційно-стилістичний підходи. У процесі навчання іноземної мови презентовано не лише неповну мовнокомунікативну основу, опанування якої уможливило впровадження лексичного, системного, структурного, комунікативно-діяльнісного підходів, а й культурологічне підґрунтя, незнання якого компенсує реалізація культурологічних підходів (лінгвокраїнознавчий, лінгвокультурологічний, соціокультурний, інтеркультурний, кроскультурний) [2, с. 88].

Універсальними підходами до навчання будь-якого предмета, зокрема мови, є особистісно орієнтований, компетентнісний і діяльнісний. Вони прописані в Державному стандарті базової середньої освіти, до них апелюють у Законі України «Про вищу освіту». Нині до них додають ще студентоцентризований, етнопедагогічний і функціонально-стилістичний. У результаті поєднання і системного впровадження означених підходів особистість як суб'єкт освітньої взаємодії здобуває необхідні компетентності, отримує діяльнісний досвід, набуває статусу вихованого, грамотного комуніканта, носія національно-мовних цінностей.

Серед підходів до навчання іноземної мови виокремлюють когнітивний, комунікативний, інноваційний, інтуїтивно-свідомий, прагматичний, лексичний, структурний і культурознавчі (лінгвокраїнознавчий, лінгвокультурологічний, соціокультурний, міжкультурний, кроскультурний) підходи. Ми проаналізували різні підходи й усвідомили, що всі вони мають місце в освітньому процесі, однак, зважаючи на особливості тематики нашого дослідження, апелюємо до таких підходів навчання англійської мови: особистісно орієнтованого, компетентнісного, комунікативно-діяльнісного, лексичного, інноваційного і культурознавчих, оскільки саме вони сприяють ефективному формуванню міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

Так, одним із провідних вважаємо особистісно орієнтований підхід, який передбачає форму-

вання особистості з урахуванням індивідуальних здібностей і можливостей, її саморозвиток, самовираження та самореалізацію, що є ключовим положенням у Законі України «Про вищу освіту». Перевагами використання особистісно орієнтованого підходу є: підвищена впевненість здобувача, удосконалення навичок спілкування, орієнтування на дослідницьку роботу, самостійний пошук, занурення в ситуації, виявлення проблеми й пошук способів її розв'язання, перспектива для амбітних здобувачів вийти за межі можливостей, культивування моральних цінностей, норм діяльності й поведінки, прояв уваги тощо [3]. Такі умови сприяють формуванню міжкультурної компетентності здобувачів, здатних до творчого та професійного саморозвитку, а також діалогічної взаємодії та співпраці із представниками інших культур.

Ще одним результативним підходом в освітній діяльності здобувачів є компетентнісний, оскільки він передбачає розвиток ключових і предметних компетентностей. Теоретичним основам упровадження означеного підходу під час навчання мови присвячено дослідження Л. Артеменко, Л. Балатської, Н. Бібік, Н. Голуб, В. Гріффіта, О. Кулик, О. Кучерук, В. Скрипнікової, Р. Юрашки й інших. Означений підхід уможливило розвиток у філологів умінь і навичок, необхідних для конкретних життєвих ситуацій (обізнаність, критичне та креативне мислення, комунікабельність, соціальну відповідальність, позитивну особистісну та культурну ідентичність).

Комунікативно-діяльнісний поєднує ознаки двох підходів: 1) діяльнісного, спрямованого на опанування різних видів діяльності, набуття діяльнісного досвіду, формування навичок взаємодії зі світом і суспільством [3]; 2) комунікативного, який створює умови для свідомо-мовленнєвої діяльності здобувачів, чия мовленнєва практика ґрунтується не лише на знаннях мовної системи, а й на діяльності спілкування [6, с. 126]. Головним завданням означеного підходу є формування іншомовних комунікативних навичок, умінь виявляти високий рівень мовної культури, дбати про якість свого мовлення.

Відносно новим у вітчизняній, але апробованим у зарубіжній лінгводидактиці є лексичний підхід, теоретичні основи якого знаходимо в наукових розвідках І. Андрусак, М. Льюїса, Л. Маслової, Г. Пристай, Дж. Річардса, Н. Рожкової, Д. Юйшуаня та інших. Унаслідок застосування аналізованого підходу відбувається глибоке розуміння значення та ефективне запам'ятовування лексико-фразеологічних одиниць, необхідних для міжкультурної взаємодії. Тобто образ мислення

здобувача, на думку Л. Маслової, формується вже іноземною мовою як на рівні соціокультурному, завдяки освоєнню великої кількості текстів, що продукуються представниками культури мови, що вивчається, так і на рівні лексико-граматичному, оскільки здобувач починає висловлювати думки подібно до носіїв, за допомогою їхніх лексичних інструментів, вивчених завдяки взаємодії з лексичними блоками [4, с. 198].

Інноваційний підхід (І. Василенко, А. Маєва, А. Нуржанов, Б. Петришак, Н. Яременко) пов'язаний з упровадженням в освітній процес новітніх електронних технологій, які стали важливим і ефективним засобом у навчанні, особливо під час COVID-19 і повномасштабного вторгнення на територію України. Використання означеного підходу уможливило створення природного мовного середовища, оскільки здобувачі мають можливість спілкуватися з носіями мови в реальному часі, користуватися автентичними текстами, сприймати мовлення на слух, обмінюватися культурним досвідом, що підсилює розвиток міжкультурної компетентності.

Дієвими у формуванні міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови вважаємо також підходи культурологічного спрямування, зокрема лінгвокраїнознавчий, лінгвокультурологічний, соціокультурний, міжкультурний і кроскультурний. Дослідники Дж. Агудело, О. Бігич, В. Буренко, І. Гошхетеліані, О. Жукова, Н. Ільчишин, Л. Тернавська визнають їх провідними в освітній діяльності здобувачів. Культурознавчі підходи зумовлені об'єктивним зв'язком людини й культури, що виражається через мову. Необхідність їх використання постала у зв'язку із глобалізаційними процесами, а також необхідністю створення сприятливих умов для особистісного розвитку індивіда, його соціалізації в середовищі, що характеризується наявністю і взаємодією представників різних культур.

Застосовуючи лінгвокраїнознавчий підхід, першочергово необхідно зважати на лексико-фразеологічні одиниці, що відображають особливості суспільного, економічного, політичного, культурно-історичного життя та побуту, притаманних окремому народу. О. Попроцька слушно зазначає, що завдяки лінгвокраїнознавчій аспектизації навчального процесу забезпечується психологічна готовність майбутніх учителів англійської мови до включення в різноманітні сфери життєдіяльності, інтенсифікується практично-побутова акумуляція та формування комунікативної компетентності, що дозволить остаточно закласти базис для здійснення міжкультурної комунікації [8, с. 114].

Під час навчання англійської мови доцільним є також використання лінгвокультурологічного та соціокультурного підходів, дослідженню яких присвячено праці Л. Покорної, Л. Рабійчук, І. Савчак, М. Гокінс, Л. Холярова, О. Цвид-Гром та інших. Основним принципом лінгвокультурологічного підходу є вивчення мови крізь призму культури, тому навчальні матеріали з лексикології англійської мови мають містити автентичні тексти, аудіо- й відеоматеріали, у яких відображено традиції, звичаї, спосіб життя, особливості менталітету англомовних спільнот, аспекти духовної та матеріальної культури, мовленнєвого етикету тощо. Таким способом особистість стає деякою мірою носієм світової культури й починає краще розуміти та цінувати власну.

Соціокультурний підхід передбачає ознайомлення здобувачів із культурно-побутовими особливостями, манерою спілкування, нормами комунікативної поведінки й етикету носіїв мови, урахування таких чинників, як віддаленість/близькість, спільне/відмінне у власній і англомовній соціальних сферах [9]. Знання таких соціокультурних відмінностей, на переконання М. Гокінс, надасть можливість майбутнім учителям англійської мови вільно «перемкнутися» між різними контекстами та культурами, розпізнавати інші приклади соціальної поведінки, розуміти представників інших соціально-культурних спільнот, що допоможе уникнути можливих міжкультурних конфліктів [11, с. 98].

Означені вище підходи стали основою для виникнення міжкультурного (Дж. Агудело, І. Баранцова, І. Дживідінська, Дж. Корбетт) та кроскультурного (З. Бакум, Л. Їге, Г. Поліщук, В. Сідоров) підходів. Незважаючи на подібні ознаки, обидва підходи характеризуються деякими відмінностями. Так, основне завдання міжкультурного підходу полягає в тому, щоб під час прямого контакту з носіями навчити майбутніх учителів англійської мови використовувати спеціальні мовленнєві дискурсивні стратегії, що відрізняються від тих, які вони використовують у спілкуванні всередині тієї самої культури. Кроскультурний підхід пов'язаний із вивченням конкретного феномену у двох або більше культурах і передбачає порівняння мовно-культурних особливостей представників різних культур [10, с. 505].

Невід'ємним елементом міжкультурного підходу є усвідомлення власної ідентичності через вивчення чужої культури. Відповідно, на заняттях з англійської мови доцільно проектувати та створювати ситуації, у яких відбувається взаємодія культур, що допоможе сформувати міжкультурні

компетентності філологів і сприятиме безконфліктному вербальному і невербальному спілкуванню із представниками інших культур.

Результатом використання кроскультурного підходу мають бути зміни в поведінці під час взаємодії з іншими культурами, коли набуті знання перетворюються на активні дії, усвідомлюються відмінності у вітчизняній і іноземній культурах, що сприятиме зниженню рівня етноцентризму здобувачів освіти, формуванню кроскультурної грамотності й компетентності [7, с. 127].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови здійснюється на основі застосування особистісно орієнтованого, компетентнісного, комунікативно-діяльнісного, лексичного, інноваційного та культурознавчих підходів, у результаті упровадження яких особистість як суб'єкт освітньої взаємодії здобуває необхідні компетентності, отримує діяльнісний досвід, набуває статусу вихованого, грамотного комуніканта, носія національно-мовних цінностей, готового до діалогу культур. Кожен підхід характеризується окремими принципами навчання, які є перспективами нашого дослідження.

Список літератури:

1. Артеменко Л. Формування математичної компетентності учнів 9-го класу у процесі навчання синтаксису української мови : дис. ... докт. філос. : 011. Кривий Ріг, 2024. 318 с.
2. Бакум З. Українська мова як іноземна: лінгводидактичні проблеми. Філологічні студії. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2010. Вип. 5. С. 226–232.
3. Голуб Н. Підходи до навчання української мови в основній школі. *Українська мова і література у школі*. 2015. № 3. С. 2–10.
4. Маслова Л. Роль лексичного підходу у формуванні мовної особистості засобами іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 56. Т. 2. С. 193–199.
5. Омелчук С. «Підхід до навчання» як базова категорія сучасної лінгводидактичної науки. *Українська мова і література у школі*. 2013. № 2. С. 2–7.
6. Пентиліук М. Розвиток української лінгводидактики в контексті державного стандарту базової і повної освіти в Україні. *Вісник Львівського університету*. 2010. Вип. 50. С. 123–130.
7. Поліщук Г. До питання про важливість кроскультурного контексту конфліктологічної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 80. Т. 2. С. 125–128.
8. Попроцька О. Лінгвокраїнознавчий підхід до вивчення іноземної мови у вітчизняній

школі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2011. № 9 (220). Ч. III. С. 111–115.

9. Рабійчук Л., Завідінова Н., Червінська Л. Соціокультурний підхід до викладання іноземних мов у вищій школі. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Педагогічні науки»*. 2015. Вип. 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_3_14 (дата звернення: 02.04.23).

10. Риженко М., Ємець О. Міжкультурна та кроскультурна мовленнєва комунікація в межах англійського дискурсу. *Studia Linguistica*. 2011. Вип. 5. С. 505–510.

11. Hawkins M. Siciocultural Approaches to Language Teaching and Learning. English as an Additional Language: Approaches to Teaching Linguistic Minority Students / ed. by K. Leung, A. Creese. *SAGE Publications Ltd*. 2010. P. 97–107.

References:

1. Artemenko, L. (2024). Formuvannya matematychnoi kompetentnosti uchniv 9 klasu v protsesi navchannia syntaksysu ukrainskoi movy [Formation of mathematical competence of the 9th grade students in the process of teaching the syntax of the Ukrainian language]. Doctor's thesis. Kryvyi Rih [in Ukrainian].
2. Bakum, Z. (2010). Ukrainska mova yak inozemna: lnhvodydaktychni problemy [Ukrainian Language as a Foreign Language: Linguodidactic Problems]. *Filolohichni studii. Naukovyi visnyk Kryvorizkoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 5, 226–232 [in Ukrainian].
3. Holub, N. (2015). Pidkhody do navchannia ukrainskoi movy v osnovnii shkoli [Approaches to teaching the Ukrainian language in basic school]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, 3, 2–10 [in Ukrainian].
4. Maslova, L. (2022). Rol leksychnoho pidkhodu u formuvanni movnoi osobystosti zasobamy inozemnoi movy [The role of the lexical approach in the formation of a linguistic personality by means of a foreign language]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 56(2), 193–199 [in Ukrainian].
5. Omelchuk, S. (2013). "Pidkhid do navchannia" yak bazova katehoriia suchasnoi lnhvodydaktychnoi nauky ["Approach to Learning" as a Basic Category of Modern Linguodidactic Science]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, 2, 2–7 [in Ukrainian].
6. Pentyliuk, M. (2010). Rozvytok ukrainskoi lnhvodydaktyky v konteksti derzhavnoho standartu bazovoi i povnoi osvity v Ukraini [Development of Ukrainian Linguodidactics in the Context of the State Standard of Basic and Complete Education in Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*, 50, 123–130 [in Ukrainian].
7. Polishchuk, H. (2022). Do pytannia pro vazhlyvist kroskulturnoho kontekstu konfliktolohichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv inozemnykh mov

[On the Importance of the Cross-Cultural Context of Conflictological Training of Future Foreign Language Teachers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 80(2), 125–128 [in Ukrainian].

8. Poprotska, O. (2011). Linhvokrainoznavchyi pidkhid do vyvchennia inozemnoi movy u vitchyzniani shkoli [Linguistic and Country Studies Approach to Foreign Language Learning in a Domestic School]. *Visnyk LNU im. T. Shevchenka*, 9 (220), Part III, 111–115 [In Ukrainian].

9. Rabiichuk, L., Zavidonova, N., Chervinska, L. (2015). Sotsiokulturnyi pidkhid do vykladannia inozemnykh mov u vyshchii shkoli [Socio-cultural approach to teaching foreign languages in higher

education]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Pedahohichni nauky*, 3. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2015_3_14 [in Ukrainian].

10. Ryzhenko, M., Yemets, O. (2011). Mizhkulturna ta kroskulturna movlennieva komunikatsiia v mezhakh anhlomovnoho dyskursu [Intercultural and cross-cultural speech communication within the framework of English-language discourse]. *Studia Linguistica*, 5, 505–510 [In Ukrainian].

11. Hawkins, M. (2010). Siciocultural Approaches to Language Teaching and Learning. English as an Additional Language: Approaches to Teaching Linguistic Minority Students / ed. by K. Leung, A. Creese. *SAGE Publications Ltd*. 97–107.

© Т. Г. Гарлицька, 2025

Оглядова стаття

Надійшла до редакції 10.04.2025

Прийнято до публікації 04.06.2025